

Rīgā, 28.07.2026, nr.28/07/2026-01

Valsts vides dienestam
Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045
pasts@vvd.gov.lv

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvaldei
SIA "Vindr Latvia"
Augšdaugavas novada pašvaldībai
Preiļu novada pašvaldībai

Par vēja parka "Nīcgale" IVN hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā novērtējuma papildināšanu un iedzīvotāju ūdensapgādes aizsardzības garantiju

Biedrība "Drosme Darīt", iepazīsies ar vēja parka "Nīcgale" IVN ziņojuma 2026. gada 19. jūnija pirmo redakciju un biotopu eksperta atzinuma 2. pielikumā ietvertu hidrologa atzinumu, iesniedz šādus iebildumus un lūdz Valsts vides dienestu pieprasīt ziņojuma saturisku papildināšanu.

1. Biedrības pozīcija

Biedrība neapgalvo, ka VES izbūve noteikti izraisīs aku vai seklo urbumu izsīkšanu. Tomēr pašreizējie IVN materiāli neļauj pietiekami droši un pārbaudāmi izslēgt risku vietējai ūdensapgādei. IVN pats atzīst, ka atsevišķu viensētu ūdensapgādei tiek izmantots seklais bezspiediena gruntsūdens horizonts, raktas grodu akas un "spices", bet faktisko ūdens avotu dati un to hidrauliskā saistība ar plānotajiem būvdarbiem nav izpētīta avota līmenī.

Avots: IVN ziņojums, PDF 196.-200. lpp., 3.9. nodaļa; IVN programma, PDF 10., 12. un 15.-16. lpp., 2.4.1., 2.5.4. un 3.2.8. punkts.

2. Būtiskākie hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā novērtējuma trūkumi

2.1. Vērtēta galvenokārt lokāla grāvju susināšanas ietekme, nevis visa parka pazemes ūdeņu sistēma

Hidrologa atzinumā ir veikti noderīgi lauka darbi: ņemti grunts paraugi 0,5-2,0 m dziļumā, noteikti filtrācijas koeficienti un ap katru VES izveidots 400 x 400 m zemes virsmas modelis. Tomēr projekta specifiskie scenāriji galvenokārt raksturo 0,5-2,0 m dziļu grāvju radīto susināšanu, un daudzām VES tiek piemēroti vienādi ietekmes attālumi līdz 48,7 m. Tas ir lietderīgs lokāls skrīnings, bet tas nav vienots parka mēroga daudzslāņu hidroģeoloģiskais modelis.

Nav uzskatāmi parādīts viens kopējs “pirms un pēc” modelis, kurā vienlaikus iekļautas visas VES, ceļi, grāvji, caurtekas, kabeļu tranšejas, apakšstacija/BESS, esošā meliorācijas sistēma un visu lokālo ietekmju pārklāšanās. Tāpat nav publicēti pietiekami modeļa kalibrācijas, validācijas un nenoteiktības rezultāti, lai secinājumus varētu neatkarīgi pārbaudīt.

Avots: Hidrologa atzinums, PDF 180.-190., 203.-204., 211.-212. un 306.-309. lpp.; IVN ziņojums, PDF 65.-79. un 196.-200. lpp.

2.2. Nav projekta specifiski novērtēta būvbedru atsūkšanās un iespējamo pāļu ietekme

Pats hidrologa atzinums teorētiski norāda, ka būvbedru piespiedu atsūkšanās var pazemināt gruntsūdens līmeni plašākā teritorijā, mainīt plūsmas ceļus un ietekmēt urbumu vai avotu debitu. Taču aprēķinu scenārijos nav norādīts būvbedru atsūkšanās debits, ilgums, vienlaikus izbūvējamo pamatu skaits, atsūknētā ūdens novadīšanas vai reinfiltrācijas vieta un izveidojamās pazeminājuma jeb depresijas piltuves.

IVN vienlaikus pieļauj aptuveni 3 m dziļus gravitācijas pamatus un vāju grunšu gadījumā urbtus pāļus 7-20 m dziļumā, bet projekta specifiskie filtrācijas paraugi iegūti tikai līdz 2 m dziļumam. Tādēļ nav pietiekami parādīts, vai būvniecība var skart tos seklos ūdeni nesošos slāņus vai caurlaidīgās smilts starpkārtas, kuras izmanto apkārtnes akas, spices un sekļie urbumi.

Avots: IVN ziņojums, PDF 42.-43. lpp., 1.4.5. nodaļa, un PDF 72.-79. lpp., 2.4. nodaļa; hidrologa atzinums, PDF 157.-160. un 207.-210. lpp.

2.3. Nav apzināti faktiskie privātās ūdensapgādes avoti un to sākotnējais stāvoklis

Secinājums par ietekmes neesamību privātajai ūdensapgādei balstīts galvenokārt uz norādi, ka avoti atrodas vismaz 800 m attālumā. Taču dzīvojamās ēkas koordināta nav faktiskās akas, spices vai avota koordināta, un attālums pats par sevi nepierāda hidraulisku izolāciju. Dzīvojamo ēku pielikumā tuvākie receptori atrodas aptuveni 816 un 818 m no VES, bet vairākas mājas atrodas mazāk nekā 900 m attālumā.

IVN nav pievienots faktisko ūdens avotu reģistrs ar koordinātām, dziļumu, konstrukciju, filtra vai ūdens ieplūdes intervālu, izmantoto ūdens horizontu, statisko un dinamisko līmeni, debitu un sākotnējo ūdens kvalitāti. Nav arī receptoru specifiska aprēķina, kas parādītu prognozēto līmeņa vai debita izmaiņu katrā potenciāli jutīgajā avotā.

Avots: IVN ziņojums, PDF 196.-200. lpp., 3.9. nodaļa; 3. pielikums “Informācija par dzīvojamo ēku attālumu”, PDF 1.-5. lpp.

2.4. Nav saistošas hidroloģiskā monitoringa, tūlītējas rīcības un zaudējumu atlīdzināšanas sistēmas

IVN nav noteikta pietiekami konkrēta programma privāto ūdens avotu sākotnējā stāvokļa fiksēšanai, regulāram ūdens daudzuma un kvalitātes monitoringam, brīdinājuma un darbu apturēšanas sliekšņiem, neatkarīgai pārbaudei un rīcībai sūdzības gadījumā. Nav arī saistoša pienākuma nekavējoties nodrošināt alternatīvu dzeramo ūdeni, atjaunot vai aizvietot bojāto avotu un atlīdzināt iedzīvotājiem radušos zaudējumus.

Avots: IVN ziņojums, PDF 313.-337. lpp., 6.2. un 7. nodaļa; hidrologa atzinums, PDF 306.-309. lpp.

3. Kāpēc šie trūkumi ir būtiski

Ietekmes iespējamība uz attālākām akām var izrādīties neliela, īpaši vietās ar nepārtrauktiem mazcaurlaidīgiem māla vai morēnas slāņiem. Taču šāds secinājums jābalsta konkrētos vietas datus, nevis tikai attālumā vai viena grāvja susināšanas joslas aprēķinos. Nīcgales teritorijā ir sekls gruntsūdens, kūdra, blīvs meliorācijas tīkls un lokālas caurlaidīgas smilts starpkārtas; turklāt paredzēti vairāki desmiti VES, ceļi, grāvji un būvbedres.

Tādēļ risks nav pierādīts kā neizbēgams, bet tas arī nav pietiekami izslēgts. Vienai māsaimniecībai akas vai spices debita samazināšanās vai ūdens kvalitātes pasliktināšanās var nozīmēt tūlītēju dzeramā ūdens trūkumu, izmaksas par analīzēm, ūdens piegādi, sūkņiem, akas padziļināšanu vai jaunu urbumu. Šādu seku izmaksas nedrīkst pārlīgt uz iedzīvotājiem, ja tās radījusi VES parka būvniecība vai ekspluatācija.

4. Biedrība lūdz Valsts vides dienestu

1. Neatzīt pašreizējo hidroloģisko un hidroģeoloģisko novērtējumu par pietiekamu gala atzinuma sagatavošanai un nosūtīt IVN ziņojumu ierosinātajam saturiskai papildināšanai.
2. Apzināt un ar anonimizētiem receptoru ID kartēt visas raktās akas, spices, avotus un seklos urbumus vismaz sākotnējā 1 km izpētes zonā ap visu pastāvīgo un pagaidu infrastruktūru, zonu paplašinot pa iespējamiem hidrauliskās saistības ceļiem. Katram avotam noteikt konstrukciju, dziļumu, ūdens ieplūdes slāni, sezonālo līmeni, debītu un sākotnējo ūdens kvalitāti.
3. Izstrādāt vienotu parka mēroga konceptuālo hidroģeoloģisko un virszemes noteces modeli, bet vietās, kur risku nevar droši izslēgt ar konservatīvu aprēķinu, - kalibrētu skaitlisku modeli. Tajā jāiekļauj A un B alternatīva, visi grāvji, ceļi, caurtekas, tranšejas, pamati, pāļi, būvbedru atsūkšanās un atsūkšanās ūdens novadīšana.
4. Katram potenciāli jutīgajam privātās ūdensapgādes receptoram aprēķināt iespējamo gruntsūdens līmeņa, pieejamās ūdens kolonnas, debīta un kvalitātes izmaiņu, norādot nenoteiktības diapazonu un sliktāko pamatoti iespējamo scenāriju.
5. Pirms būvniecības noteikt sezonālu bāzlīniju un saistošu monitoringa un rīcības programmu ar konkrētiem mērījumu punktiem, biežumu, brīdinājuma un darbu apturēšanas sliekšņiem, neatkarīgu datu pārbaudi un publiski pieejamiem rezultātiem.
6. IVN ziņojumā un turpmākajos akcepta nosacījumos iekļaut izpildāmu ūdensapgādes aizsardzības un zaudējumu segšanas garantiju, ko nodrošina ierosinātais un vēja parka operators.

Obligātais ūdensapgādes aizsardzības nosacījums

Ja VES parka būvniecības, ekspluatācijas vai demontāžas laikā apzinātā privātā ūdens avotā tiek konstatēta ūdens daudzuma vai kvalitātes pasliktināšanās, kas pēc laika, vietas un hidroģeoloģiskajiem apstākļiem var būt saistīta ar projektu, ierosinātajam vai operatoram ir pienākums:

- nekavējoties un bez maksas nodrošināt māsaimniecībai drošu, līdzvērtīgu alternatīvu dzeramo ūdeni, negaidot galīgu strīda atrisinājumu par cēloņsakarību;
- par saviem līdzekļiem nodrošināt neatkarīgu pārbaudi, kuras veicēju saskaņo VVD un attiecīgā pašvaldība;
- ja tiek konstatēta projekta ietekme, atjaunot, padziļināt vai aizvietot ūdens avotu vai nodrošināt citu līdzvērtīgu pastāvīgu ūdensapgādi;
- atlīdzināt dokumentētos izdevumus un tiešos zaudējumus, tostarp analīžu, ūdens piegādes, sūkņu, iekārtu, avota atjaunošanas vai jauna urbuma ierīkošanas izmaksas;
- šo pienākumu izpildi nodrošināt ar apdrošināšanu, bankas garantiju vai citu finanšu nodrošinājumu, kas ir spēkā būvniecības, ekspluatācijas un pēcuzraudzības periodā.

Ierosinātāja neizveidota bāzlīnija vai nepilnīgs monitorings nedrīkst kļūt par pamatu atteikumam aizsargāt iedzīvotāju vai segt zaudējumus. Pierādījumu trūkuma risku, ko radījis pats projekta īstenotājs, nedrīkst pārliecināt uz māsaimniecību.

Ja papildinājumi maina hidroloģiskās ietekmes robežas, infrastruktūras risinājumus, monitoringa nosacījumus vai alternatīvu pieļaujamības secinājumus, lūdzam publicēt IVN ziņojuma 2. redakciju un nodrošināt atkārtotu sabiedrisko apspriešanu.

Svarīga precizitāte. Šis iebildums neapgalvo, ka visas privātās akas noteikti tiks ietekmētas. Tas norāda, ka pašreizējā IVN redakcija šādu risku nav pietiekami pārbaudījusi un tajā nav izpildāma mehānisma, kas aizsargātu iedzīvotājus, ja prognozes neapstiprinās.

Ar cieņu

Roberts Tenass

SLO biedrība "Drosme Darīt"

Valdes priekšsēdētājs

Sagatavoja Ilze Mežniece, tel.: 26358845